

Vama koji ste na osnovu Zakona o zbrinjavanju omladine, *lagen om ungdomsvård, LVU*, zbrinuti u specijalnom Domu za omladinu Državne uprave za prinudno zbrinjavanje¹ i tretman omladine, *Statens Institutionsstyrelse, SiS*

Općina u kojoj živite donijela je odluku da vam je potrebno zbrinjavanje u specijalnom Domu za omladinu koju vodi Državna uprava za prinudno zbrinjavanje. To može da bude zbog toga što vodite život na način koji nije dobar po vas, na primjer tako što ste ovisnici o opojnim drogama ili zato što se bavite kriminalom.

U ovom Domu za omladinu postoji osoblje - asistenti za psihosocijalni tretman [*U nastavku teksta: tretman, primj. prev.*], nastavnici, psiholozi, medicinske sestre i drugi. Oni će vam pomagati, između ostalog, oko planiranja vašeg tretmana i vašeg školovanja, i zajedno sa vama će sačiniti plan tretmana, *behandlingsplan*. To osoblje će vam opširnije ispričati o svemu tome.

Imate pravo da pročitate šta Osoblje piše o vama

Osoblje upisuje u dnevnik to što vam se događa u vašem zbrinjavanju i u vašem tretmanu. Važno je da se sve što se vas tiče zapisuje u taj dnevnik tako da se vi i Osoblje možete pobrinuti za to da budete zbrinuti na način na koji imate pravo. Imate pravo da pročitate šta o vama piše. Ako smatrate da je neki podatak pogrešan, Osoblje treba da to upiše u dnevnik. Ako želite da saznate koje podatke o vama ova institucija ima te kako se isti mogu da upotrijebe, pitajte šefa Institucije.

Osoblje ima pravo da upotrijebi mjere prinude

Da biste vi, ostala omladina i Osoblje boravili u sigurnoj i bezbjednoj sredini, Osoblje u izvjesnim situacijama ima pravo da primjeni mjere prinude, a naziv za to je specijalna ovlaštenja, *särskilda befogenheter*. To znači da Osoblje može na

---

¹ i pojam *vård* je teško prevodiv u ovom kontekstu i ne odgovara u potpunosti pojmu nje, jer osim smještaja i brige o omladini obuhvata i njihovo osposobljavanje za an život nakon napuš-tanja Doma za omladinu, ali je pojam zbrinjavanje najbliži te stiti u ovom tekstu, primj. prev.].

primjer da donese odluku da ne možete da telefonirate kome hoćete ili da preuzme brigu o stvarima koje nemate pravo da imate u Domu za omladinu.

Ako osoblje preduzme mjere prinude, dužno je da vam uvijek objasni zašto to radi.

Spriječiti vas da napustite Dom za omladinu

Ako pokušate da napustite Dom za omladinu, Osoblje ima pravo da vas u tome spriječi. Mogu da vas zadrže na primjer tako što će da vas čvrsto drže.

Telefonski razgovori

Telefonirati i primati telefonske pozive možete u vremenskim terminima koji važe u Domu za omladinu, ali vam Osoblje ponekad može zabraniti da imate kontakt sa nekom osobom. To na primjer može da bude zbog toga što nije dobro za vas da imate veze s tom osobom. Svog advokata ili organe uprave uvijek imate pravo da kontaktirate.

Posjete

Vaši bližnji (npr. roditelji i braća i sestre) najčešće mogu da vas posjete. Ako je to podesno, možete primati i druge posjete. Osoblje ima pravo da zabrani posjete ako smatra da te posjete utiču na vas na način koji nije dobar za vas.

Pisma

Uvijek imate pravo da šaljete i primete pisma i pakete, ali ako Osoblje smatra da pisma koja razmjenjujete sa nekom osobom mogu da utiču na vas na način koji nije dobar po vas, ono ima pravo da čita ta pisma. Osoblje takođe ima pravo da kontrolira pisma i pakete koje šaljete ili primete ako sumnja da isti sadrže nešto što vi nemate pravo da držite u Domu za omladinu (npr. opojne droge ili druge stvari koje možete da koristite da biste naškodili sebi ili drugima). Pisma koja šaljete svom advokatu ili upravnim organima, ili ih od njih dobijate, niko ne smije da otvara i čita ako vi to ne želite.

Tjelesni pretres, *kroppsvisitering*, i vanjski pregled tijela, *kroppsbesiktning*

Kad nam dođete prvi put, te ako ste boravili izvan Doma za omladinu, Osoblje ima pravo da pretraži vašu odjeću i torbe (tjelesni pretres). Članovi osoblja vas takođe mogu da zamole da skinete svu odjeću tako da mogu da vide da šta ne skrivate ispod odjeće (vanjski pregled tijela). Ako Osoblje sumnja da imate nešto što nije dozvoljeno u Domu za omladinu (npr. nakon što ste imali posjetu), ima takođe pravo da na vama izvrši tjelesni pretres ili vanjski pregled tijela. Isto tako osoblje ima pravo da pretraži vašu sobu da vidi da li imate šta što ne smijete da imate.

Mi se brinemo o stvarima koje ne smijete da držite u Domu za omladinu

Ako imate nešto što može biti opasno za vas i za druge u Domu za omladinu, npr. nož ili nešto što se može upotrijebiti kao oružje, Osoblje će vam to uduzeti. To se zove privremeno oduzimanje imovine, *omhändertagande av egendom*. Osoblje takođe može da stavi pod nadzor npr. novac, kreditne kartice i mobitel ako smatra da možete da koristite te stvari na način koji nije dobar za vas i za ostalu omladinu. Svoje stvari ćete da dobijete najkasnije kad budete odlazili iz Doma za omladinu. Ako kod sebe imate na primjer alkohol ili opojne droge, Osoblje će se pobrinuti o tome i to uništiti.

Test na mokraću, *urinprov*, i test na duvanje, *utandningsprov*

Ako Osoblje sumnja da ste pod uticajem alkohola ili opojnih droga, morate da se podvrgnete npr. testu na mokraću ili testu na duvanje.

Zbrinjavanje u izdvojenosti, *vård i enskildhet*

Ako Osoblje smatra da se vaše zbrinjavanje bolje odvija ako ne srećete ostalu omladinu svo vrijeme, možete da dobijete tzv. zbrinjavanje u izdvojenosti. U tom slučaju ćete da stanujete u vlastitom dijelu Doma za omladinu, gdje ćete cijelo vrijeme da imate Osoblje u blizini, ali nećete moći da srećete ostalu omladinu baš kad to poželite.

Odvajanje, *avskiljning*

Ako ste nasilni ili pod uticajem alkohola ili opojnih droga, Osoblje ima pravo da vas odvoji od ostalih. To znači da jedno kraće vrijeme, najviše 24 sata, morate biti u posebnoj prostoriji koju Osoblje može da zaključa. Osoblje će cijelo vrijeme biti u blizini. Čim se smirite, možete se vratiti na svoje odjeljenje.

Boravak izvan Doma za omladinu

Ponekad možete da napustite Dom za omladinu, npr. da sretnete svoju porodicu ili da odete u kupovinu. Pitajte Osoblje šta važi za vas.

Imate pravo da se žalite na izvjesne odluke

Na izvjesne odluke imate pravo da se žalite na Sudu. To znači da možete da pišete Sudu (Sudu za upravne sporove, *förvaltningsrätten*) da smatrate da je dotična odluka pogrešna i da želite da se ista izmijeni. Odluke na koje imate pravo da se žalite uvijek ćete dobiti u pismenom obliku.

Imate pravo da se žalite na sljedeće odluke:

- Odluka o tome da nemate pravo da telefonirate ili da primate telefonske pozive
- Odluka o tome da nemate pravo da primate posjete

- Odluka o tome da Osoblje treba da uništi nešto što nemate pravo da imate u Domu za omladinu, npr. alkohol ili opojne droge.
- Odluka o izdvajanju.
- Odluka o zbrinjavanju u izdvojenosti.
- Odluka o produženom zbrinjavanju u izdvojenosti.

Ovako trebate da se žalite na odluku

Kad vam Osoblje dostavi odluku imate rok od tri sedmice da se na istu žalite.

Napišite na koju odluku se žalite te zašto smatrate da je ta odluka pogrešna.

Takođe trebate da se potpišete na žalbi. Ovako možete da napišete:

Žalim se na odluku (*napišite datum koji je naveden na toj odluci*) da ne smijem da telefoniram (*navedite ime toga kome ne smijete da telefonirate*). Smatram da je ta odluka pogrešna zbog toga što (*navedite zašto smatrate da je ta odluka pogrešna*).
(*potpišite se imenom i prezimenom*).

Ako smatrate da vam je teško da pišete, možete zamoliti Osoblje da vam pomogne..

Žalbu trebate da predate šefu Institucije koji odlučuje o tome da li ta odluka treba da se izmijeni.

Ako šef Institucije ne izmijeni odluku, on ili ona će vašu žalbu proslijediti Sudu za upravne sporove, *förvaltningsrätten*.

Imate pravo da se žalite na zbrinjavanje

Ako ste nečim u Domu za omladinu nezadovoljni, uvijek imate pravo da se žalite Osoblju ili nekom od upravnih organa koji kontroliraju da li se Dom za omladinu pridržava Zakona. Tu npr. spadaju Vrhovna socijalna uprava, *Socialstyrelsen*, Inspekcija za školstvo, *Skolinspektionen* i Javni pravobranilac, *Justitieombudsmannen*. Vi, vaši roditelji ili vaš socijalni radnik možete u bilo kom trenutku da se žalite na zbrinjavanje ili na Školu.

Primjeri stvari na koje imate pravo da se žalite:

- Ako ne možete da sudjelujete u planiranju svog tretmana.
- Ako smatrate da vas neki u Osoblju pogrešno tretiraju.
- Ako vam nastavnici u školi pružaju suviše malo pomoći.

Postupite ovako:

Vi ste taj koji odlučuje kome želite da se žalite. Možete na primjer da se žalite:

- Svojoj osobi za kontakt, *kontaktperson*, predstojniku Odjeljenja, *avdelningsföreståndaren*, šefu Institucije ili nekom drugom od Osoblja.
- Vrhovnoj socijalnoj upravi, Inspekciji za školstvo ili Javnom pravobraniocu.

Sami odlučujete o načinu na koji ćete da se žalite. Možete da napišete pismo ili da telefonirate.

Ako ste nesigurni kako treba da postupite, obratite se svojoj osobi za kontakt ili nekom drugom od Osoblja. Oni vam mogu pomoći da napišete pismo ili da naručite sastanak sa šefom Institucije te da pronađete adresu ili broj telefona upravnog organa kome želite da se žalite.

Ako napišete pismo, dobro je da se potpišete imenom i prezimenom. To olakšava da se istraži šta se desilo, pošto taj koji istražuje u tom slučaju može da razgovara sa vama.

Broj telefona Vrhovne socijalne uprave za omladinu koja boravi u Domu za omladinu

Vrhovna socijalna uprava ima poseban broj telefona za omladinu koja je smještena u Domu za omladinu. Taj broj je: 020-120 06 06. Tamo možete zvati radnim danom od 08.00 do 18.00 sati. Razgovor je besplatan.

Postupanje sa osobnim podacima

Državna uprava za prinudno zbrinjavanje i tretman omladine u svoj dnevnik unosi pribilješke koje se tiču zbrinjavanja i tretmana, škole i - u izvjesnim slučajevima – zdravlja. Osoblje unosi dnevnik u elektronski sistem dokumentacije. U vašim dnevnicima i u drugoj dokumentaciji postoje različiti podaci o vama. Tu može, osim imena i prezimena, matičnog broja i adrese, da se radi na primjer o vašem planu tretmana, kako vam ide u školi ili o zdravstvenim podacima. Ako ste mlađi od 18 godina, postoje takođe podaci o vašem vršiocu roditeljskog prava, *vårdnadshavare*, odnosno o vašim vršiocima roditeljskog prava kod nas, a u tom slučaju i oni treba da dobiju informacije o postupanju sa osobnim podacima. U zakonodavstvu o osobnim podacima postoje pravila o tome kako se smije postupati sa ovim podacima. Vi imate pravo da jednom godišnje zamolite da dobijete informacije o tome koji osobni podaci postoje kod nas te kako mi sa istima postupamo. Ako želite opširnije informacije o svojim osobnim podacima, treba da napišete pismo, da se na isto potpišete i da ga predate šefu Institucije.

Ako otkrijete da je neki podatak koji se odnosi na vas pogrešan, molimo vas da se obratite povjereniku za osobne podatke, *personuppgiftsombudet*, pri direkciji Državne uprave za prinudno zbrinjavanje. Adresa je:

Statens institutionsstyrelse

Box 16363

103 26 Stockholm

Broj telefona je: 010-453 40 00.